

БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ – ФУНДАТОР УКРАЇНСЬКОЇ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Загальноновизнаним лідером українського народу у війні проти Речі Посполитої сер. 17 ст. був Зиновій-Богдан Хмельницький. Виходець із сім'ї українського православного шляхтича, добре освічений, він обіймав високі посади у реєстровому війську, був відомий своїми військовими та дипломатичними здібностями. «...Богдан Хмельницький - козак розторопний у справах козацьких воєнних,» - писали про нього. Навіть вороги визнавали, що поміж козаків не було рівного Б.Хмельницькому за здібностями і розумом. Але все це аж ніяк не захистило його від переслідувань з боку польської адміністрації. Проте не особисті образи примусили його очолити визвольну війну. Його історична заслуга полягає в тому, що він зрештою піднявся до розуміння потреб України, її людної й усіх верств.

Гетьман Б. Хмельницький був тією історичною особою, з ім'ям якої пов'язано формування української державності в етнічних межах України (сер. 17 ст.). Коли ж така держава постала, пріоритетними стали інші завдання: розбудова держави та відстоювання самого її існування. Зрештою, вже в ході української національної революції Б. Хмельницький висунув власну програму будівництва Української козацької держави, в основі якої лежала ідея української соборності, й тим самим на практиці синтезував ідею старої України-Русі з ідеєю нової козацької державності.

Національно-визвольну війну вело суспільство, яке було соціально різнобарвне. Проте спільні антипольські та антикатолицькі інтереси об'єднували учасників війни й різні класові групи населення і, як наслідок, сприяли консолідації національних сил. Її завдання були виразно проруськими (проукраїнськими). Правильне уявлення про них дають офіційні, певною мірою програмні заяви Б. Хмельницького, сформульовані ним уже на переговорах з комісарами польського уряду в Переяславі в лютому 1649 р. Досі всі соціальні групи населення України, які брали участь у війні, палко бажали позбутися залежності від Польщі та польських феодалів і створити власну православну українську, тобто національну, державу. Прагнучи вигнати польських магнатів з території України і спираючись на підтримку українського народу, Б. Хмельницький заявив: «Виб'ю з лядської неволі народ руський, спочатку я воював за шкоду та кривду свою, тепер буду воювати за нашу православну віру... Ставши над Віслою, скажу ляхам: сидіть та мовчіть, ляхи! Дуків та князів туди загоню, а будуть і за Віслою брикатися, найду там обов'язково. Не залишиться тут, в Україні, ноги жодного князя чи шляхтича, а якщо хтось з них зажадає хліб з нами їсти, хай же буде слухняним Запорізькому війську...».

Гетьман Б.Хмельницький збудував суверенну Українську державу.

Зборівський мир надав Україні статус *автономії* у складі Речі Посполитої, а це вже було неабияким завоюванням.

Вже на початку 1649 р. у Б. Хмельницького визріли державницькі ідеї, головна з яких полягала в тому, щоб а) здобути незалежну державу та б) звільнити український народ, «вибити з лядської неволі весь народ руський».

Держава отримала свою офіційну назву – Військо Запорізьке.

Державним гербом стало зображення козака з шаблею на боці та рушницею на плечі.

Роль офіційного прапора відігравав стяг гетьмана.

Гетьманська держава мала свою столицю – м. Чигирин.

Протягом війни гетьман практично завершив будівництво нової держави.

Отже, головним підсумком національно-визвольних змагань українського народу протягом 1648 – 1657 рр. було створення національної держави з козацьким устроєм, зі своєю територією в межах етнічних земель, державними кордонами, населенням, політичною владою, армією, законами, міжнародним визнанням тощо. Однак, виникнення нової держави підштовхнуло сусідні країни – Росію, Польщу, Туреччину, Крим – до зазіхань на українські землі. Гетьман Б. Хмельницький помер у 1657 р., залишивши Українську державу на роздоріжжі історичних шляхів.

Доповідь присвячено дослідженню історичній заслугі Богдана Хмельницького, з ім'ям якого пов'язано формування української державності в етнічних межах України.